

інтелекту. При цьому головною умовою його ідентифікація як окремого активу підприємства є здатність до генерації додаткового економічного ефекту, і можливість бути оціненим та юридично визначеним.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855> (дата звернення: 27.09.2024)
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні» від 02.12.2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.09.2024)
3. Thomas A. Stewart Intellectual Capital. The New Wealth of Organizations. New-York: Doubleday, 1997. 240 pp.
4. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: підручник. – 3 вид. – К.: Знання, 2014. 671 с.
5. Бутнік-Сіверський О. Б. Інтелектуальний капітал (теоретичний аспект). Інтелектуальний капітал. 2002. № 1. С. 16-27.
7. Комерціалізація інновацій: захист інтелектуального капіталу, маркетинг та комунікації : монографія / за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Л. Ю. Сагер, канд. екон. наук, доц. Л. О. Сигиди. – Суми: Сумський державний університет, 2022. 363 с.
8. Собко О. М. Інтелектуальний капітал підприємства: концептуалізація– функціонування– розвиток : монографія. – Тернопіль: Крок, 35. 2014. 360 с.

УДК 339.9.012

Внукова Н.М., д.е.н., професор
*НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрНУ
Харківський національний економічний університет ім.С.Кузнеця*

ЄВРОПЕЙСЬКА КЛАСТЕРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Одним з пріоритетних напрямів інноваційного розвитку в ЄС є реалізація кластерної політики [1]. Саме інноваційна складова відіграє основну роль у формуванні кластерів і забезпеченні їх розширення. Інноваційний процес розглядається як системний процес створення, розповсюдження та застосування нововведень.

Із досвіду Європейської Комісії, яка характеризує кластери як пов'язані групи компаній, розташовані поблизу одна від одної та які мають достатній масштаб для розвитку, вважається, що саме кластеризація є драйвером інноваційного процесу, який може вплинути на створення нових робочих місць (на кластери припадає майже 25% загальної зайнятості в ЄС) за рахунок синергії реєстрації більшої кількості міжнародних торгових марок і патентів [1], до яких можуть долучитися суб'єкти господарювання з України, зокрема, під час переміщення бізнесу в умовах воєнного стану. Перспективним для інноваційного процесу є створення нових бізнес-можливостей як для науки, так і бізнесу для їх інтегрування у європейські та глобальні стратегічні ланцюги створення вартості, які є підґрунтям для сталого інноваційного процесу.

Під дією глобальних викликів кластерна політика ЄС використовує кластери для реалізації пріоритетів ЄС. Прикладом є єврокластери, що фінансуються через Програму

єдиного ринку [1]. Особливістю є те, що вони є міжгалузевими, міждисциплінарними та транс'європейськими стратегічними ініціативами, що об'єднують галузеві кластери та інших економічних суб'єктів для реалізації Промислової стратегії ЄС. Вони створюють нові бізнес-можливості для бізнесу та краще інтегруватимуть їх у європейські та глобальні стратегічні ланцюги створення вартості.

Для України відбувся вплив реалізації європейської кластерної політики в ухваленому у серпні 2024 року Розпорядженні КМУ «Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках» [1], де визначено як другу стратегічну ціль сприяння інноваційному розвитку, цифровій трансформації та “зеленому переходу”, що і передбачає формування нового укладу економіки. Серед задач виділена підтримка діяльності та створення нових *галузевих кластерів* і наукових парків, які сприятимуть співпраці між малим і середнім підприємництвом, науковими установами, закладами вищої освіти та лідерами певних галузей у пріоритетних напрямках розвитку науки і техніки та стратегічних пріоритетних напрямках інноваційної діяльності. Першим пріоритетом та операційною ціллю для реалізації стратегії встановлено необхідність сприяння інноваційній діяльності, що передбачає: встановлення фінансових стимулів для розвитку інновацій, наукової діяльності та інноваційного розвитку; підтримку інноваційних підприємств із високими темпами зростання (стартапів). Важливим є розвиток саме *кластерів*; підтримка піднесення інновацій з боку ЄС. сприяння приватному фінансуванню інноваційної діяльності через залучення приватного капіталу для розвитку перспективних проєктів, посилення захисту інтелектуальної власності, підтримку у прийнятті регіональних стратегій смарт-спеціалізації, створення європейських хабів цифрових інновацій (EDIHs) [1].

Показовим прикладом посилення значення кластерів саме у інноваційному розвитку підприємств є започаткування представниками Української Ради Бізнесу та Українського кластерного альянсу 2024 року спільного проєкту «Модель сучасної екосистеми інновацій», пілотний етап якого реалізується за підтримки Вінницького кластеру приладобудування та автоматизації [3]. Підсилення дослідницької складової буде здійснено науковцями КНУ ім.Т. Шевченка, які використовують інструментарій моделювання складних систем для обґрунтування мережевої взаємодії державних органів, підприємств, науково-дослідних установ та організацій розвитку бізнесу, спрямованої на підвищення його конкурентоздатності. Забезпечення безперервного інноваційного розвитку екосистеми інновацій буде досягатися через стимулювання розробки та впровадження передових технологій, оптимізації виробничих процесів та посилення кооперації між усіма учасниками. Сценарні розрахунки дозволять розробити актуальну модель екосистеми інноваційного розвитку України на основі ефективного використання науково-технологічного та економічного потенціалу регіонів країни [3].

Для вирішення завдання щодо визначення зацікавленості у розвитку кластерної політики для стимулювання інноваційного процесу в сучасних умовах глобальних викликів автором використано пошуковий сервіс Google Trends, який визначає пошукову активність користувачів глобальної мережі щодо певної теми в різних регіонах світу в відмінні часові періоди [3]. Оцінка здійснювалась на 20 вересня 2024 року теми кластерної політики в Україні та світі (англійською мовою) за останній рік. У світі інтерес до теми є високим і стабільним, лідери Сінгапур і Ізраїль, серед європейських країн Швейцарія (66 балів), а серед країн ЄС - Нідерланди, Бельгія, Румунія (всі по 33 бали). Такі результати потребують додаткового

аналізу. В Україні зацікавленість темою кластерної політики протягом року була майже відсутня, тільки в період вересня 2024 року відбулось певне підвищення уваги, і статистично виділено тільки одну Запорізьку область.

Висновок. Останні глобальні рішення щодо посилення взаємодії між освітою, наукою та бізнесом є актуальними. Вони відповідають загальним засадам і напрямам розвитку європейської кластерної політики. Увага до цієї теми має бути привернута більше, тому що на світовому рівні тема кластерної політики є більш пріоритетною в азійських країнах, що надалі може мати суттєвий вплив на зниження конкурентоспроможності європейської економіки.

Список використаних джерел:

1. Cluster policy : European Commission URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/cluster-policy_en
2. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2027 роках: розпорядження КМУ від 30 серпня 2024 р. № 821-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/821-2024-%D1%80#Text>
3. Екосистема інновацій – новий пріоритет співпраці бізнесу, науки і держави: Український кластерний альянс, 2024. URL: <https://www.clusters.org.ua/news/innovation-ecosystem/>
4. Як користуватися сервісом Google Trends? URL: <https://adwservice.com.ua/uk/yak-korystuvatysya-servisom-google-trends>

УДК 330.675

Хохич Д.Г., к.е.н., доцент
*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*
Пистогов Євгеній, аспірант
ДННУ «Академія фінансового управління»

СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕХОДУ ДО ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В КРАЇНАХ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА

У грудні 2019 року Європейський Союз (ЄС) оголосив про Європейський зелений курс (ЄЗК) – дорожню карту, спрямовану на сприяння перетворенню економіки ЄС на засадах вуглецевої нейтральності. ЄЗК відіграє ключову роль у визначенні та подальшому розвитку майбутньої кліматичної та екологічної політики ЄС та має значний вплив на торговельно-економічні відносини.

Країни Східного партнерства ЄС – Азербайджан, Вірменія, Грузія, Молдова та Україна розпочали реформування своєї економіки та окреслили ініціативи з модернізації в енергетиці, промисловості, сільському господарстві та транспортній галузі, а отже рухаються до переходу згідно з ЄЗК.

Мульти-донорський проєкт (EU4ClimateResilience) підтримує зелений перехід, посилює декарбонізацію, підвищує енергетичну безпеку та стійкість до зміни клімату в країнах Східного партнерства. Це підтримує країни Східного партнерства у вдосконаленні політики адаптації до зміни клімату для досягнення цілей та завдань щодо пом'якшення